

Rijksoverheid

Eindrapport Project Veiligheid lhbtq+ personen

Inhoud

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Leeswijzer	4
1.3 Werkwijze en duiding van het vraagstuk.....	4
1.4 Doelstelling en visie.....	6
2. Probleem- oorzakenanalyse	7
3. Strategische doelen	9
3.1 Meer veiligheid van lhbtq+ personen op individueel niveau	9
3.2 Meer veiligheid van lhbtq+ personen binnen instanties	10
3.3 Veiligheid van lhbtq+ personen als maatschappelijke norm	11

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport van het project van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Justitie en Veiligheid over de veiligheid van lhbtq+ personen¹. Dit rapport bevat een uitgebreide en zorgvuldige analyse van de problematiek die lhbtq+ personen ervaren omtrent hun veiligheid. Om tot deze analyse te komen zijn het afgelopen jaar gesprekken gevoerd met een breed scala aan maatschappelijke organisaties, overheidsinstellingen, instanties en ervaringsdeskundigen. Deze gesprekken vormen samen met een overzicht van beschikbare onderzoeken en literatuur een bloemlezing die te vinden is in de bijlage van dit rapport. Iedereen die medewerking heeft verleend aan de totstandkoming van het rapport wordt hartelijk bedankt.

De bijdragen in de bloemlezing en de probleem-oorzakenanalyse die daaruit voortvloeit tonen duidelijk aan dat er een breed gedragen verlangen is naar verandering. De verschillende stemmen die hierin zijn opgenomen vertegenwoordigen niet alleen de uitdagingen, maar ook de hoop en vastberadenheid om barrières te doorbreken.

Dit rapport biedt meer dan enkel woorden, maar vormt ook een blauwdruk voor actie. De diversiteit aan standpunten onderstreept het belang van samenwerking met de stakeholders. Het is door deze gezamenlijke inspanning dat we echte vooruitgang kunnen boeken en duurzame oplossingen kunnen vinden voor de problemen waar lhbtq+ personen dagelijks mee worden geconfronteerd.

De hoop is dat dit rapport en de bloemlezing de lezer tot nieuwe inzichten brengen en dienen als een bron van motivatie om verder te bouwen aan een wereld waarin gelijkheid en veiligheid voor iedereen vanzelfsprekend zijn.

¹ De Nederlandse overheid maakt gebruik van de term lhbtq+. Lhbtq+ is een verzamelnaam voor een groep zeer verschillende mensen en staat voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, bi+ personen, transgender personen, intersekse personen en queer personen. De plus staat voor personen die een andere, niet in voorstaande termen genoemde seksuele oriëntatie of genderidentiteit hebben, waaronder zij die non-binair of asexueel zijn.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Actieplan Veiligheid lhbt 2019-2022 werd in 2018 opgesteld en had als doel het bevorderen van de veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, bi+ personen, transgender personen en intersekse personen. De maatregelen richtten zich met name op de strafrechtelijke aanpak van discriminatie en het bevorderen van het gevoel van fysieke veiligheid van lhbtq+ personen, maar waren ingebed in een geheel van maatregelen die zien op de sociale veiligheid. Het actieplan is in 2024 geëvalueerd door onderzoeksbureau Breuer&Interval.² Met deze evaluatie zijn aanbevelingen gedaan voor de voortzetting van beleid gericht op het tegengaan van geweld en discriminatie van de lhbtq+ gemeenschap. Het belang van inzicht in welbevinden van de gehele groep, met oog voor de diversiteit hierbinnen en gebruikmakend van feiten en cijfers, werd onderstreept. Ook het betrekken van lhbtq+ personen zelf bij het ontwikkelen van beleid kwam naar voren als noodzakelijk. Deze aanbevelingen vormen de grondslag voor dit eindrapport.

1.2 Leeswijzer

In dit rapport wordt eerst de werkwijze uiteengezet en het vraagstuk geduid (1.3). Vervolgens is de doelstelling en visie te lezen (1.4). Hierop volgt een visuele weergave van de probleem-oorzaken analyse (hoofdstuk 2), die gebaseerd is op de opgehaalde input vanuit de consultatiefase, alsook de informatie uit de beschikbare literatuur, cijfers en monitors. Een uitgebreide toelichting hierop is te vinden in bijlage II. Op basis van de probleem-oorzakenanalyse zijn strategische doelen ontwikkeld, te lezen in hoofdstuk 3. Bijlage I van dit rapport bestaat uit een bloemlezing, waarin citaten uit de consultatiefase verzameld zijn. Daarin is ook te vinden welke partijen zijn geconsulteerd voor dit traject, alsook een uitgebreide bronnenlijst. Alle citaten in de hoofdtekst van dit eindrapport zijn afkomstig uit de bloemlezing in bijlage I.

1.3 Werkwijze en duiding van het vraagstuk

Werkwijze

Door een grondige consultatie met meer dan 75 organisaties, instanties, overheden en individuen, is een beeld geschetst van de huidige situatie en de problematiek waar lhbtq+ personen dagelijks mee te maken hebben. Op basis van een analyse van de beschikbare literatuur en de input die is opgehaald in de consultaties, is een bloemlezing samengesteld (bijlage I). In deze bloemlezing zijn de ervaringen van lhbtq+ personen te lezen, alsook de ervaringen en observaties die gedaan worden door organisaties, instanties en overheden die dagelijks geconfronteerd worden met de problematiek. Daarnaast is in de bloemlezing een overzicht opgenomen van de geanalyseerde onderzoeken, monitoren en rapporten.

Op basis van deze bloemlezing is een probleem-oorzakenanalyse gemaakt, die is getoetst aan feiten en cijfers. Deze analyse is visueel vormgegeven, met tekstuele toelichting (zie hoofdstuk 2 en bijlage II). Uit deze analyse wordt duidelijk dat de discriminatie en het geweld dat lhbtq+ personen ervaren niet in een vacuüm bestaat. Deze problematiek kan beter gezien worden als onderdeel van het grotere fenomeen van discriminatie. De probleem-oorzakenanalyse laat dit zien. Tot slot is gewerkt aan het formuleren van strategische doelen. De uitwerking hiervan in maatregelen is te lezen in de bijbehorende Kamerbrief.

Duiding van het vraagstuk

In een samenleving die is gebouwd op vrijheid, gelijkwaardigheid en wederzijds respect moet iedereen – ongeacht wie ze zijn, van wie ze houden of wat ze geloven – vrij zijn om zichzelf te zijn en veilig door het leven te bewegen. Ongelijke behandeling of discriminatie is onverdedigbaar en moet actief worden voorkomen en bestreden.

"Voor mij is veiligheid dat ongeacht wie je bent, hoe je er uit ziet, hoe jij je gedraagt, dat jij je beschermt en veilig voelt om diegene te zijn wie je bent. Niemand heeft het recht om daar een misdrijf tegenover te zetten."

² [De regenboog kleuren, Breuer&Interval](#)

Dit is een doel waar we als land en als samenleving naar streven, maar helaas een beeld dat nog niet gerealiseerd is; dit geldt bij uitstek voor mensen die zich tot de lhbtq+ gemeenschap rekenen. De veiligheid en vrijheid van lhbtq+ personen verdient onverminderde en continue aandacht. Er zijn nog steeds teveel mensen in onze samenleving die zich niet vrij en veilig voelen om te zijn wie ze zijn, of openlijk te houden van wie ze willen houden. Het voorkomen en aanpakken van geweld en discriminatie tegen lhbtq+ personen is dus nog steeds hard nodig. We zijn de afgelopen eeuw ver gekomen, maar de laatste jaren zien we ook zorgelijke ontwikkelingen.

Uit gegevens van het CBS blijkt dat 17,7% van de Nederlandse bevolking zich identificeert als lhbtq+. Dat komt neer op zo'n 2,7 miljoen mensen³. Deze groep ervaart substantieel meer onveiligheid dan de rest van de bevolking. Zo worden lhbtq+ personen bijna twee keer zo vaak slachtoffer van geweld, en bijna drie keer vaker slachtoffer van seksuele delicten, zo staat in de Veiligheidsmonitor 2023⁴.

"[Veiligheid betekent voor mij] dat ik niet elke dag hoeft na te denken over waar ik wel of niet veilig ben, of ik wel of niet open kan zijn over wie ik ben. Het is iets waar hetero's niet over na hoeven te denken, maar waar ik, en zoveel anderen met mij, voortdurend rekening mee moeten houden."

De Lhbtq+-monitor 2024 onderstreept dat lhbtq+ personen vaker slachtoffer zijn van geweldsdelicten, respectloos gedrag en pesten.⁵ Het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid steeg bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) in 2024 met 141% ten opzichte van 2023.⁶ Het aantal meldingen en aangiften bij de politie van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid steeg van 2545 meldingen in 2023 naar 2745 in 2024.⁷ Hoewel dit ook kan duiden op hogere meldingsbereidheid, blijft de ervaren onveiligheid onverminderd hoog. De situatie lijkt dus niet te verbeteren, en in sommige gevallen zelfs te verslechteren. Deze trend zien we niet alleen in Nederland, maar over de hele wereld. Daarnaast volgt uit deze analyse dat de acceptatie van lhbtq+ personen lijkt te stagneren, en in sommige gevallen zelfs te verslechteren:

"[Veiligheid betekent] dat discriminatie niet wordt geaccepteerd door de samenleving. Dat discriminatie en demonisering van groepen niet ineens oké is. Dat er geen tolerantie is tegenover intolerantie."

"Er is een gebrek aan maatschappelijke acceptatie [van lhbtq+ personen]. Dat komt voort uit angst, misinformatie en gebrek aan kennis."

"De meest zorgwekkende trend is dat niet alleen iedereen binnen de lhbt+ gemeenschap, maar ook alle andere gemarginaliseerde groepen meer te maken hebben met discriminatie, haat, enzovoorts. [...] Daar moeten we ons overigens niet bij neerleggen."

"Ik denk dat we vooral in beeld moeten houden dat het om mensen gaat. Het is geen abstract probleem waarvan we kunnen zeggen, 'ja, maar uit de cijfers blijkt het niet'. Het zijn mensen wiens voortanden er gewoon uit geslagen worden, mensen die uit een rijdende taxi geduwd worden, brandende kranten die bij lesbische vrouwen in de brievenbus geduwd worden. De incidenten spreken voor zich. [...] Het is wel genoeg. Er is iets waar actie op moet."

Het verbeteren van de veiligheid voor lhbtq+ personen is dan ook geen proces met een eindpunt. Het is een onderwerp dat constante aandacht en zorg verdient.

De duiding van dit vraagstuk zou tekortschieten als niet zou worden benoemd dat de lhbtq+ gemeenschap er één is met vele onderlinge verschillen, die verschillende vormen van geweld,

³ [Nederland telt 2,7 miljoen LHBTQIA personen | CBS](#)

⁴ [1 op 10 LHBTQIA personen slachtoffer van geweld | CBS](#)

⁵ [Lhbtq+-monitor 2024: De leefsituatie van lhbtq+ personen en opvattingen over lhbtq+ personen in Nederland](#)

⁶ [Discriminatiecijfers in 2024](#)

⁷ Idem

discriminatie en onveiligheid met zich meebrengen. Het woord 'gemeenschap' is dan ook niet bedoeld als teken dat de lhbtq+ gemeenschap gezien kan worden als een homogene groep. Door samen te werken met een diverse groep aan lhbtq+ personen is gepoogd de pluriformiteit binnen de lhbtq+ gemeenschap te erkennen, en de voorgestelde interventies daarop af te stemmen.

1.4 Doelstelling en visie

*In een vreedzame en vrije samenleving
staan we voor ieders veiligheid
om te zijn wie we zijn
en te houden van wie we houden.*

In een vreedzame en vrije samenleving hoort iedereen zichzelf te kunnen zijn, zonder angst voor uitsluiting, discriminatie of geweld. Voor lhbtq+ personen is dit nog niet altijd vanzelfsprekend. Daarom is het belangrijk in te zetten op een concrete verbetering van hun veiligheid. Lhbtq+ personen moeten, net als ieder ander, volledig gebruik kunnen maken van de vrijheden die onze rechtsstaat biedt. In het openbaar, in de privésfeer, online en bij instanties.

Acceptatie betekent meer dan tolerantie. Het gaat ook om erkenning, steun, en een samenleving waarin diversiteit als waarde wordt omarmd. Dat betekent bouwen aan een cultuur waarin verschillen normaal zijn en waarin wederzijds respect centraal staat. Dit vraagt om een cultuurverandering, waarin ook ruimte is voor specifieke behoeften en perspectieven binnen verschillende contexten. De overheid is aan zet om deze norm te stellen, uit te dragen en te handhaven.

De verantwoordelijkheid voor een veilige en inclusieve samenleving dragen we als samenleving gezamenlijk, en de overheid heeft hierin een faciliterende rol. Vanuit die rol zet de overheid in op samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties, politie, het Openbaar Ministerie, zorgaanbieders, de asielketen en andere partners. Alleen met brede en langdurige betrokkenheid kan er gebouwd worden aan een samenleving waarin iedereen zich daadwerkelijk veilig en gezien voelt. Door deze gezamenlijke inzet wordt vormgegeven aan duurzame vooruitgang en wordt het vertrouwen in een samenleving waarin ruimte is voor iedereen versterkt

"Iedereen zou moeten kunnen denken 'ik mag er zijn', welk gebouw je ook inloopt. Die norm zou er moeten zijn. Ook zou iedereen in het openbaar liefde moeten kunnen tonen aan elkaar. Dat zijn eigenlijk hele normale dingen."

"Ik heb een pesthekel aan het woord tolerantie, dat betekent dat je iets gedooft, dat is iets wat slecht is. Ik wil niet getolereerd, maar geaccepteerd worden, dan heb je ook het respect."

"Een [beschermd] persoonskenmerk zou nooit een reden moeten zijn om niet veilig te zijn."

2. Probleem- oorzakenanalyse

Wat in het probleem- en oorzakenschema op pagina 8 van dit rapport wordt weergegeven is de negatieve spiraal van maatschappelijke ontwikkelingen die uitmondt in verschillende vormen van onveiligheid van lhbtqi+ personen. Het schema is gebaseerd op de interviews met meer dan 75 personen en vertegenwoordigers van organisaties die ten grondslag liggen aan de bloemlezing en op feiten en cijfers uit beschikbare literatuur en monitoren. Er is getracht zoveel mogelijk perspectieven te horen tijdens de consultaties. Het schema is nadien aan de geïnterviewden voorgelegd ter toetsing en correctie.

Het schema poogt op versimpelde wijze de complexe problematiek samen te vatten en de samenhang tussen problemen en oorzaken weer te geven. In de regel is ingrijpen op de meest onderliggende oorzaken het meest effectief, maar vaak ook zeer complex en een kwestie van een lange adem. De onveiligheid van lhbtqi+ personen kent vele nuances. Het samenvatten van de thematiek heeft daarom als keerzijde dat die nuances niet direct af te leiden zijn. De problemen waar verschillende subgroepen mee te maken krijgen, verschillen in ernst en aard. Intersectionaliteit is in het schema niet zichtbaar. Ook is in het schema geen onderscheid gemaakt tussen het perspectief van daders, slachtoffers, instanties en de omgeving. Deze nuances en perspectieven zijn wel meegenomen in de uitwerking van maatregelen. In dit schema is bovendien geen sprake van hiërarchie tussen de verschillende factoren. Het schema begint bovenin met de onderliggende grondoorzaken. Die leiden vervolgens tot de problemen of symptomen die onder in het schema zijn weergegeven. De oorzaken zijn niet belangrijker dan de symptomen, of andersom. Ook is het zo dat tussen de problemen en oorzaken wisselwerking kan bestaan. Zo is onbekendheid met lhbtqi+ personen bij (overheids)instanties bijvoorbeeld een oorzaak van de drempel om melding te maken van onveiligheid. Die drempel draagt op zijn beurt weer bij aan de onbekendheid van lhbtqi+ personen bij (overheids)instanties en gerelateerde problematiek.

In bijlage II is een uitgebreide tekstuele toelichting te lezen op de afzonderlijke elementen in het schema.

Problemen en oorzaken van onveiligheid bij lhbtq+ personen

Het schema toont hoe maatschappelijke ontwikkelingen en institutionele factoren bijdragen aan onveiligheid bij lhbtq+ personen. Er zijn individuele en contextuele verschillen, lees hiervoor de toelichting.

Voedingsbodem

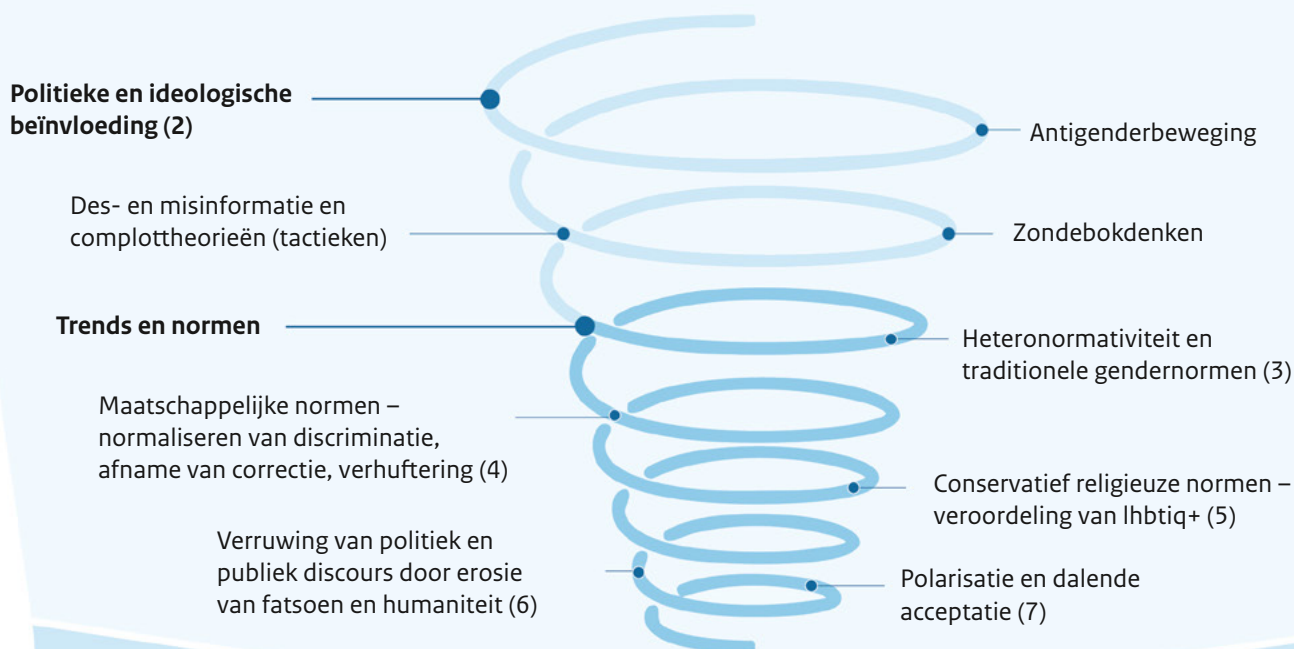
Onzekerheid, overbelasting en frustratie in de maatschappij (1)

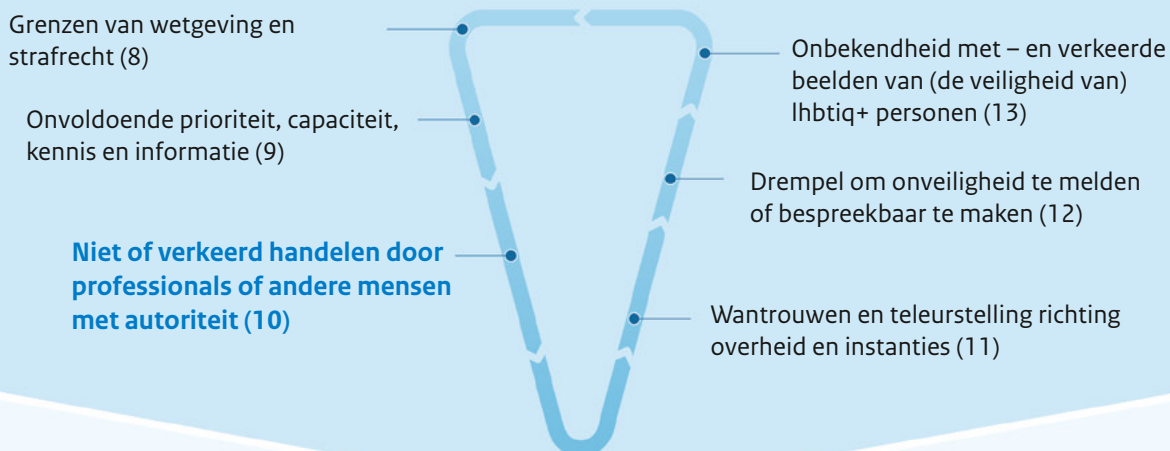
Weerstand tegen verandering en tegen afwijkingen van de heersende norm (1)

De negatieve spiraal van maatschappelijke ontwikkelingen die bijdragen aan onveiligheid

Institutionele factoren

Gevolg: onveiligheid bij lhbtq+ personen

Bestaat uit onveiligheidsbeleving en feitelijk wangedrag (14)

Vormen van onveiligheid (15)

Psychologisch

Sociaal

Economisch

Fysiek

3. Strategische doelen

Op basis van de feiten en cijfers⁸, de opgehaalde signalen uit de gesprekken⁹, en de daaruit voortgekomen probleem- en oorzakenanalyse¹⁰, zijn de strategische doelen bepaald. Het probleem-oorzaken-schema toont aan dat er op drie niveaus problemen zijn: 1) op individueel niveau van lhbtq+ personen die (in meer of mindere mate) onveilig zijn 2) bij instanties waar het (in meer of mindere mate) ontbreekt aan de kennis en kunde om onveiligheid van lhbtq+ personen aan te pakken en 3) in de maatschappij. Op individueel niveau gaat het om de gevolgen of de symptomen, die veroorzaakt worden door problemen op institutioneel niveau. Daarvan zijn de grondoorzaken gelegen in maatschappelijke ontwikkelingen. Om onveiligheid van lhbtq+ personen aan te pakken, is het belangrijk om niet alleen aan 'symptoombestrijding' te doen. Dat wil zeggen dat er niet alleen gekeken moet worden naar de (zichtbare) onveiligheid waar lhbtq+ personen mee te maken krijgen, maar om verder te kijken naar hoe de onderliggende problematiek binnen systemen, instanties en in de maatschappij aangepakt kunnen worden.

3.1 Meer veiligheid van lhbtq+ personen op individueel niveau

Op individueel niveau hebben lhbtq+ personen te maken met diverse vormen van onveiligheid. Uit de consultatie blijkt dat die zich voordoen in de domeinen 'publieke ruimte', 'privésfeer' en 'online'.

¹¹ Het eerste strategische doel is het bereiken van **meer veiligheid van lhbtq+ personen**.

"In het eindproduct moet ruimte zijn voor de [verschillende] vormen van geweld, evenals voor de plaats waar het geweld plaatsvindt (straat, thuis, online)."

"Je merkt in de openbare ruimte dat het niet veiliger wordt. Gelukkig haalt dit ook het nieuws. Het wordt niet beter. Veel mensen zijn daardoor angstig en gaan niet naar buiten."

"De meerderheid past gedrag in openbare ruimte aan. Een groot deel van de bevolking vindt [openbare vertoningen van affectie tussen mensen van hetzelfde geslacht] aanstootgevend. Terwijl ze dat bij heteroseksuele koppels doodnormaal vinden."

"Wat ik nog mis in de discussie is geweld achter de voordeur. Partnergeweld in lhbtq+ relaties, geweld van ouders naar kinderen. Geweld in een brede zin, dat kan ook mentale verwaarlozing of iets dergelijks zijn. Dat hele aspect hoort ook bij de veiligheidsdiscussie."

"Mensen voelen zich [online] ook vrijer om te discrimineren. Er staat niks tegenover. De onlinewereld was voor queer personen vaak prettig, omdat daar geen sprake is van fysieke bedreiging. Maar ook online loopt het nu uit de hand. Er zijn andere normen en waarden en veel minder moderatie."

"We moeten bereiken dat er geen geweld meer plaatsvindt tegenover ons. Alleen kan je geweld niet helemaal uitbannen. We willen graag weer terug naar dat gezellige Nederlandse gevoel. We moeten toe naar dat gemoedelijke gevoel, dat je je geen zorgen maakt en niet jezelf hoeft te verbergen. Extravagant of zichtbaarder, dat moet ook kunnen. Dat moet nooit een reden zijn om iemand in elkaar te slaan. Als het gaat om geweld willen wij een keiharde grens en willen wij ons fysiek weer veilig voelen. Daarbinnen moet wel de ruimte zijn om meningsverschillen te hebben. We willen dat er ruimte is om open over de problemen te praten. Zonder dat je verwijten krijgt dat je slecht bent. Uiteindelijk moeten we het wel samen doen."

Lhbtq+ personen moeten zich veilig kunnen bewegen in de publieke ruimte, zoals tijdens het beoefenen van sport, in het openbaar vervoer, in het uitgaansleven en in de eigen buurt. Geconsulteerden gaven aan dat dit ook moet gelden als lhbtq+ personen zichtbaar afwijken van de heteronorm:

⁸ De feiten en cijfers zijn opgesomd in Bijlage C van Bijlage I 'Bloemlezing lhbtq+ veiligheid'

⁹ Zie bijlage I

¹⁰ Zie hoofdstuk 2 en de toelichting daarop in Bijlage II

¹¹ Lees hierover meer in Bijlage II kopjes 14 en 15

"[De voorgeschiedenis van] veel [straf]zaken hebben zich afgespeeld in de openbare ruimte. En dan gaat het om situaties waarbij iemand afweek van de heteronorm. Het kan gaan om kleding of gedrag als hand in hand lopen. Veel slachtoffers en daders kenden elkaar niet. Er was geen onderlinge interactie behalve een uiting van het slachtoffer."

"Als twee homomannen niet hand in hand over straat lopen, dan zie je er negen van de tien keer niet aan dat ze homo zijn. Twee lesbische vrouwen idem. Wat vervelend is voor transgender personen en queer personen dat soms door de keuze die ze maken in zichtbaar willen zijn en de identiteit eruit laten komen, dat ze daardoor zichtbaar en extra kwetsbaar zijn. Dat roept blijkbaar een fysieke gewelddadige reactie en legitimering van geweld op. Twintig jaar geleden waren dat mannen met een oorbelletje in, want dan waren het 'flikkers'. Daar zit wel een verschuiving in."

Lhbtqi+ personen moeten óók in huiselijke kring veilig zijn van discriminatie en geweld. Verder is het terugdringen van online haat een belangrijke manier om te zorgen dat mensen zich veilig en geaccepteerd voelen. Als online discriminatie en intimidatie plaatsvindt, dient hier zo snel mogelijk op geacteerd te worden.¹² Tot slot is het belangrijk oog te houden voor verschillen tussen subgroepen binnen de lhbtqi+ gemeenschap, omdat verschillende groepen te maken hebben met verschillende problematiek. Zo is er extra aandacht nodig voor bi+, intersekse en transgender personen:

"We zien een nieuwe trend en dat is discriminatie van transgender personen, bi+ en non-binaire personen. Discriminatie lijkt zich steeds meer te richten op transgender personen, intersekse personen en non-binaire personen. Zij lijken steeds de harde klappen te vangen."

3.2 Meer veiligheid van lhbtqi+ personen binnen instanties

Op het niveau van instanties zijn er verschillende institutionele factoren die maken dat professionals of mensen met autoriteit onveiligheid bij lhbtqi+ personen niet herkennen, en niet of verkeerd handelen bij onveiligheid. Dit volgt uit de probleem- oorzakenanalyse, die is gebaseerd op de consultatie.¹³ Het tweede strategische doel is daarom **meer kennis en vaardigheden bewerkstelligen binnen instanties over veiligheid van lhbtqi+ personen en op scholen**. Hierbij is wat kennis betreft aandacht nodig voor de verschillende groepen binnen de lhbtqi+ gemeenschap. Wat betreft vaardigheden gaat het met name om de juiste bejegening van lhbtqi+ personen. Professionals kunnen daardoor (nog) beter optreden bij onveiligheid binnen de mogelijkheden die zij hebben. Geconsulteerden gaven aan dat het met name bij de politie, het Openbaar Ministerie (OM), het Centraal Opvang Asielzoekers (COA) en de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) en scholen van belang is dat professionals op de juiste manier optreden. Zo werd er o.a. gezegd:

"Het moet gaan om de mensen die 'het gezicht' zijn van de overheid, bij het stadhuis en de belastingtelefoon, et cetera. Al die mensen moeten getraind zijn met het correct bejegenen van burgers en moeten iedereen op gelijke of gelijkwaardige manier te woord staan en behandelen. Er zou daar meer kritisch naar gekeken worden en mensen die dat niet kunnen moeten zulke banen misschien niet gegund worden. Ik vind dat de overheid een voorbeeldfunctie heeft en als de bekendste mensen in de politiek bepaalde uitingen doen hebben ze een bepaalde verantwoordelijkheid."

"Mensen weten niet goed wat asexualiteit inhoudt. En bij mensen die zeggen dat wel te weten, kan het zijn dat het beeld anders is dan ze denken dat het is. Een opvallend resultaat uit de monitor is dat op de vraag "zou je een relatie willen met een asexueel persoon?" een hoog percentage van ruim veertig procent deze vraag met "nee" beantwoorden. Puur omdat mensen een beeld hebben bij asexueel zijn, zonder er kennis over te hebben. Er is veel onbegrip."

¹² Lees hierover meer in Bijlage II onder kopje 15 'Vormen van onveiligheid'

¹³ Lees hierover meer in Bijlage II kopje 8 t/m 13.

"Bij leraren zie je handelingsverlegenheid of handelingsbevriezing. Ze willen wel, maar weten niet hoe. De groep die het spannend vindt om het bespreekbaar te maken, wordt groter. De groep die tegen is, heeft meer ruimte, maar wordt denk ik niet groter."

3.3 Veiligheid van lhbtq+ personen als maatschappelijke norm

Het derde strategische doel is dat **de norm verandert in de maatschappij** naar veilig samenleven ondanks verschillen en dat belediging, geweld, (online)haat en discriminatie van lhbtq+ personen ontoelaatbaar is. Overheid en politiek hebben hierin een voorbeeldfunctie.¹⁴

"Doel is dat wij gewoon met elkaar kunnen samenleven en erkennen dat die verschillen er zijn. Jij mag me in je hoofd haten, maar dat laat je niet merken. En het gaat erom dat kinderen en volwassenen leren dat er verschillen zijn."

"Cultuurverandering. Dat voelt als een vanzelfsprekend iets maar het is wel waar. Veel grensoverschrijdend gedrag komt voor uit schadelijke ideeën. Er is te weinig oog voor diversiteit. De jongeren hebben de toekomst dus daarin willen we investeren. Maar ik denk vooral in alles laten zien dat er verschillen zijn, maar ook overeenkomsten. Diversiteit. Daar gaat het om."

"Eigenlijk zou iemand niet uit de kast hoeven te komen omdat het er niet toe doet. We zouden een norm met elkaar moeten creëren dat seksuele diversiteit er nu eenmaal is en altijd al is geweest."

"Ik vind dat de overheid een belangrijke rol heeft als het gaat om normstelling. Blijven benadrukken dat bepaalde gedragingen niet kunnen en strafbaar zijn. Net als bij kinderen kun je het duizend keer zeggen, maar misschien blijft het hangen bij de duizenden-eerste keer. Het gaat niet om hogere boetes; het gaat om het afgeven van het signaal dat iets vervolgd wordt. Dat is de basis. [...] Meer in de handhaving van de normstelling die er is, in plaats van nieuwe normstelling."

"We moeten duidelijkere sociale normen hebben, herbevestigen en uitdragen met elkaar. [...] Het gaat erom dat je door normstelling schadelijk gedrag voorkomt."

¹⁴ Lees meer over trends en normen in Bijlage II kopjes 3 t/m 7.